

Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
Центр бібліотечних електронних ресурсів і технологій
Відділ технологій дистанційного обслуговування

*Демографічне старіння в Україні на фоні
загальносвітової тенденції прискореного старіння
населення*
реферативний огляд

Київ – 2015

Реферативний огляд розкриває питання, присвячені проблемам демографічного старіння в Україні на тлі загальносвітової тенденції прискореного старіння населення.

Укладачі:

Н.В. Добра

Є.О. Корнілова

Ж.В. Самохіна

Відповідальна за випуск:

Н.Ю. Каліберда

ВСТУП

У реферативному огляді подано узагальнену інформацію про стан розробки питання без подання критичної оцінки. Призначення огляду – ознайомлення широкого кола споживачів інформації з питаннями, присвяченими особливостям прискореного глобального демографічного старіння, причинам і наслідкам цього явища в Україні, аналізу наслідків старіння населення для соціального та економічного розвитку в усьому світі.

Для розкриття теми до реферативного огляду включені матеріали за період 2005-2015 рр.: друковані видання, які зберігаються у фондах НБУВ (монографії, автореферати дисертацій, збірники наукових праць, матеріали міжнародних конференцій, глосарії, інформаційно-аналітичні матеріали, статті з періодичних видань); ті, які представлені в передплачених базах даних (ELSEVIER, EBSCO); інформаційні ресурси Інтернет. Джерельна база подана в рефераті трьома мовами: українською, російською та англійською.

Реферативний огляд – це упорядкований в алфавітній послідовності перелік бібліографічних описів видань за темою огляду. Бібліографічні описи здійснено відповідно до чинних стандартів: ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1-2003, IDT) : стандарт. – Офіц. вид., чинний в Україні від 2007-07-01. – Київ : Держспоживстандарт України, 2007. – 46 с.; ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ) : стандарт. – На заміну ДСТУ 3582-97 ; чинний від 2014-01-01. – Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. – III, 15 с.; ГОСТ Р 7.0.12-2011. Библиографическая запись. Сокращение слов и словосочетаний на русском языке. Общие требования и правила : нац. стандарт Рос. Федерации : введен впервые : введен 2012-09-01 / Федер. агентство по техн. регулированию и метрологии. – М. : Стандартинформ, 2012. – III, 23 с.

Ознайомитися з літературою з фондів НБУВ та онлайн-ресурсами можна у приміщенні Головного корпусу за адресою: проспект 40-річчя Жовтня, 3.

ЛІТЕРАТУРА З ФОНДІВ НБУВ

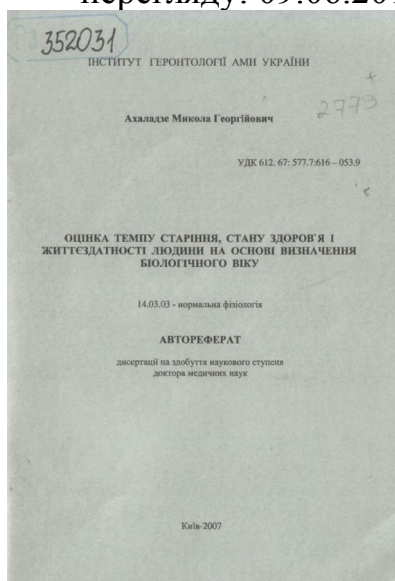
1. Актуальні питання геронтопсихіатрії : навч. посібник / І. Я. Пінчук, В. В. Чайковська, Л. А. Стаднюк [та ін.]. – Тернопіль : Терно-граф, 2010. – 432 с.

Розкрито сучасні погляди на психічні розлади в похилому віці (ПВ). Висвітлено організаційні аспекти надання медико-соціальної допомоги людям ПВ з вадами психічного здоров'я. Проаналізовано демографічні зміни в сучасному суспільстві. Розглянуто психологічні особливості людей ПВ, а також загальні принципи їх лікування та реабілітації. Подано інформацію про класифікацію деменцій ПВ, патогенез і фактори ризику хвороби Альцгеймера, діагностичні критерії судинної деменції, генез післяінсультної депресії, параноїдні стани у людей ПВ. Наведено концептуальну модель організації психіатричної допомоги за умов старіння населення України та реформування медичної галузі.

Шифр зберігання книги у НБУВ: ВС51261

2. Ахаладзе М. Г. Оцінка темпу старіння, стану здоров'я і життєздатності людини на основі визначення біологічного віку [Електронний ресурс] : автореф. дис... д-ра мед. наук : 14.03.03 / Ахаладзе Микола Георгійович ; Ін-т геронтології АМН України. – Київ, 2007. – 40 с. – Режим доступу : URL : http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&Z21ID=&Image_file_name=DOC/2007/07amgvbv.zip&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1 (Дата перегляду: 09.06.2015). – Назва з екрана.

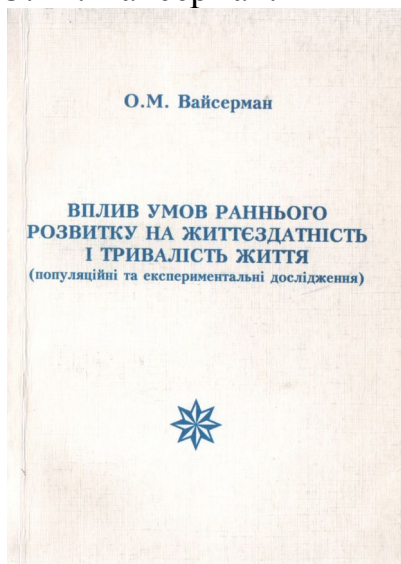

Досліджено кількісні та якісні характеристики старіння за чотирма напрямками – популяційним, клінічним, професійним і прогностичним. Установлено, що в формуванні тривалості життя популяції важливу роль відіграють темпи старіння. Показано, що між темпами старіння та хронічною патологією немає рівнозначного взаємозв'язку. З'ясовано, що механізми старіння та розвитку певної форми хронічної патології можуть збігатися за своєю суттю та відрізнятися, прискорюючи або не впливаючи на темпи старіння організму. Доведено, що довготривалі спостереження (на підставі визначення біологічного віку) за працівниками різних професій за різних умов виробництва інформативні щодо прогнозування динаміки стану їх здоров'я. Встановлено, що прискорення темпів старіння за умов впливу іонізуючого випромінення відбувається при більш ранньому розвитку хронічної патології (особливо для осіб молодшого віку). На підставі ретроспективного

аналізу біологічного та кардіопульмонального віку показано, що ці показники можуть розглядатися як певні предикатори більш ранньої смерті.

Шифр зберігання книги у НБУВ: РА352031

3. Вайсерман О. М. Вплив умов раннього розвитку на життєздатність і тривалість життя (популяційні та експериментальні дослідження) / О. М. Вайсерман. – Київ : Фітосоціоцентр, 2003. – 116 с.

Проаналізовано відомості літератури та результати власних досліджень про можливість детермінації процесу старіння та тривалості життя чинниками довкілля в ранньому онтогенезі. Наведено дані експериментальних досліджень з визначення клітинних і молекулярних механізмів ранньої детермінації тривалості життя.

Шифр зберігання книги у НБУВ: ВА652469

4. Інтеграція України та Росії в європейський трудовий простір / ред. : А. А. Багратян, І. С. Кравченко ; Нац. банк України, Ун-т банк. справи. – Київ, 2010. – 172 с.

Розглянуто питання теорії та практики становлення європейського трудового простору (ЄТП) в контексті інтеграції ринків праці (РП) України і Росії до європейського РП за умов євроінтеграції та глобалізації. Висвітлено динаміку сучасного європейського РП, напрями його еволюції за демографічними, структурними та регіональними чинниками, міграційними процесами, оплати праці та системи пенсійного забезпечення. Визначено перспективи інтеграції РП України та Росії в ЄТП, зокрема: старіння населення, підвищення ефективності зайнятості, міграція і розширення ЄС, гендерну проблему, вирівнювання економічного розвитку між країнами і регіонами в країнах, створення єдиного РП.

Шифр зберігання книги у НБУВ: ВА731936

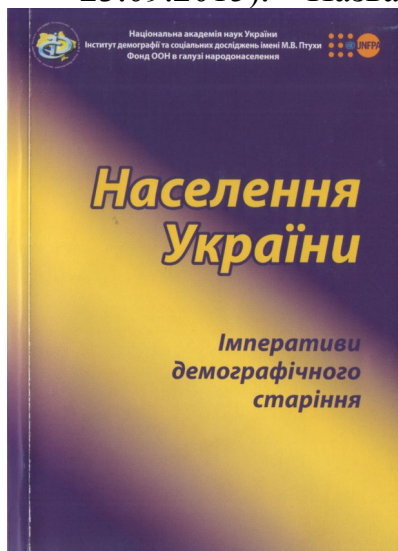
5. Моніторинг та прогнозування генетичного ризику в Україні : матеріали наук. дослідж. за програмою “ГРАНІТ” 2002 р. / В. Г. Сліпченко, О. О. Гагарін, В. І. Гайдаржи [та ін.] ; Нац. техн. ун-т України “Київ. політехн. ін-т”, НДІ “Апродос”. – Київ : Політехніка, 2003. – 276 с.

Запроновано методику оцінки та прогнозування територіального розподілу радіаційних ризиків розвитку онко- та спадкових захворювань. Проаналізовано особливості застосування сорбентів для зменшення негативного впливу чинників навколишнього середовища на організм і попередження прискореного старіння. Наведено методи коригування мутагенних впливів на організм людини з використанням біотерапевтичних препаратів з генопротекторними властивостями, а також адаптивні методи моделювання сценаріїв перенесення мутагенних сполук у зонах ризику.

Шифр зберігання книги у НБУВ: ВА647485

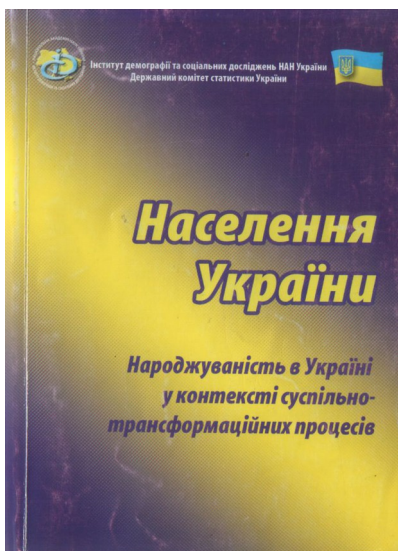
6. Населення України: Імперативи демографічного старіння [Електронний ресурс] / С. Ю. Аксьонова, Б. О. Крімер, І. О. Курило [та ін.]. – Київ : Адеф-Україна, 2014. – 285 с. – Режим доступу : URL : http://www.idss.org.ua/monografii/2014_Naselelnya.pdf (Дата перегляду: 23.09.2015). – Назва з екрана.

Монографія присвячена висвітленню низки актуальних питань, що стосуються глобального процесу демографічного старіння: еволюції уявлень про феномен старіння, новітніх особливостей перебігу цього процесу та його перспектив, специфіки способу життя та соціально-економічного становища літніх осіб, викликів для соціального й економічного розвитку, що їх зумовлює демографічне старіння. У виданні представлено результати дослідження стану здоров'я, соціально-економічного становища та якості життя літніх осіб в Україні, реалізації їх трудового потенціалу, проблем міжпоколінної взаємодії та соціальної інтеграції літніх тощо. Видання містить результати вивчення й узагальнення вітчизняного та зарубіжного досвіду політики, спрямованої на адаптацію суспільства до умов старіння населення. Дано оцінку стану виконання Україною зобов'язань міжнародних програмних документів у царині старіння населення. У монографії викладено також низку рекомендацій щодо вдосконалення і розвитку державної політики стосовно літніх осіб в Україні.

Шифр зберігання книги у НБУВ: ВА788689

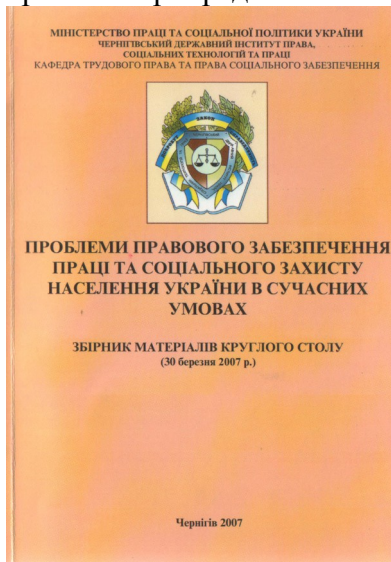
7. Населення України. Народжуваність в Україні у контексті суспільно-трансформаційних процесів / Е. М. Лібанова, С. Ю. Аксьонова, В. Г. Бялковська [та ін.]. – Київ : АДЕФ-Україна, 2008. – 288 с.

Викладено результати комплексного демоекономічного дослідження проблем народжуваності в сучасній Україні. Висвітлено теоретико-методологічні питання дослідження дитородної активності населення, довготривалі й новітні тенденції народжуваності, трансформації та моделі за різними структурними параметрами. Розглянуто соціально-економічні чинники змін у рівні та структурах народжуваності, медико-демографічні детермінанти народжуваності: роль шлюбно-сімейних процесів і структур у перебігу цього процесу, вплив на народжуваність стану репродуктивного здоров'я населення. Встановлено взаємозв'язки народжуваності в системі відтворення населення, вплив її динаміки на формування депопуляційних тенденцій і старіння населення в Україні.

Шифр зберігання книги у НБУВ: ВА714983

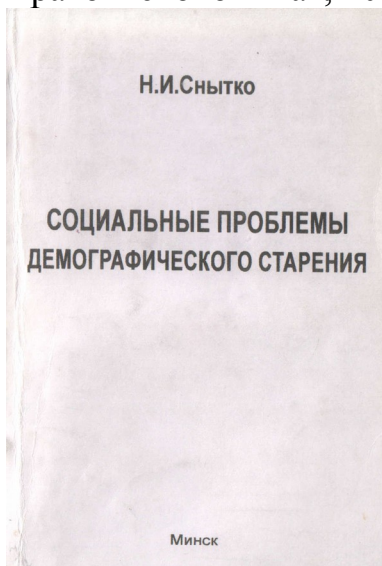
8. Проблеми правового забезпечення праці та соціального захисту населення України в сучасних умовах : зб. матеріалів круглого столу, 30 берез. 2007 р. / ред. : Л. П. Шумна. – Чернігів : Чернігів. обереги, 2007. – 187 с.

Висвітлено проблеми регулювання трудових відносин і трансформації права соціального забезпечення в Україні. Розглянуто старіння населення як передумову реформування законодавства держави. Проаналізовано функції договору в трудовому праві, способи трансформації строкового трудового договору в безстроковий, проблемні аспекти легалізації професійних спілок, особливості правового регулювання праці інвалідів. Охарактеризовано загальні положення страхування життя.

Шифр зберігання книги у НБУВ: ВА712209

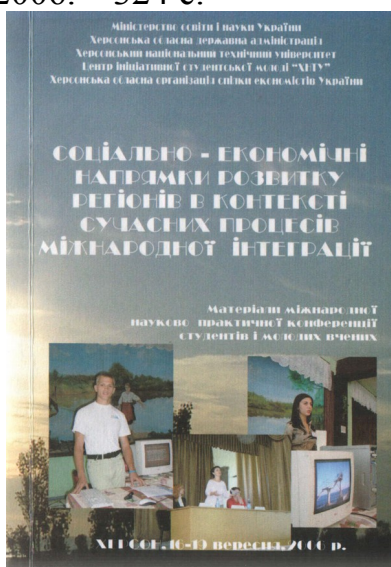
9. Снытко Н. И. Социальные проблемы демографического старения / Н. И. Снытко ; Ин-т философии НАН Беларуси. – Минск : ИООО “Право и экономика”, 2001. – 205 с.

У виданні представлені результати комплексного дослідження проблеми демографічного старіння Білорусі з широким спектром охоплення теоретичних і практичних аспектів.

Шифр зберігання книги у НБУВ: ВА612264

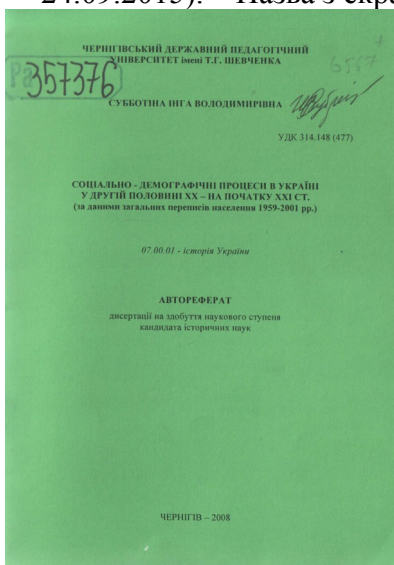
10. Соціально-економічні напрямки розвитку регіонів в контексті сучасних процесів міжнародної інтеграції : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 16-19 верес. 2006 р. / ред. : Г. Г. Савіна. – Херсон : ПП Вішемирський, 2006. – 324 с.

Висвітлено питання розвитку корпоративних структур в Україні, напрями вдосконалення управління мотивацією персоналу та базові версії управління бізнес-процесами. Розглянуто проблеми підвищення ефективності виноградарсько-виробничих, телекомунікаційних, житлово-комунальних підприємств, особливості розвитку туризму на Херсонщині. Проаналізовано питання щодо освоєння нетрадиційних і відновлювальних джерел енергії, розвитку ринку нафти та нафтопродуктів, транспортної безпеки, впливу старіння населення на формування трудового потенціалу України. Розкрито основні ознаки економіки депресивних територій.

Шифр зберігання книги у НБУВ: ВА688648

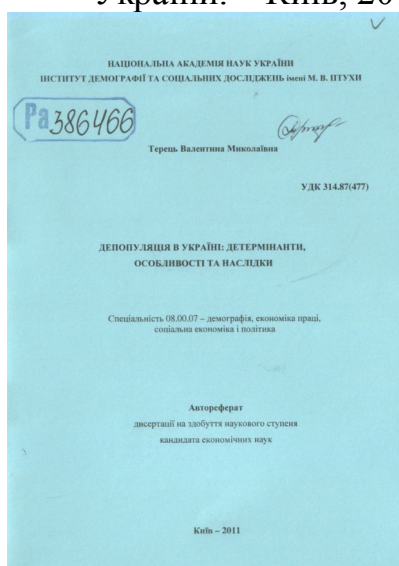
11. Субботіна І. В. Соціально-демографічні процеси в Україні у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. (за даними загальних переписів населення 1959-2001 рр.) [Електронний ресурс] : автореф. дис... канд. іст. наук : 07.00.01 / Субботіна Інга Володимирівна ; Чернігів. держ. пед. ун-т ім. Т.Г. Шевченка. – Чернігів, 2008. – 19 с. – Режим доступу : URL : http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Z21ID=&Image_file_name=DOC/2008/08sivpnr.zip (Дата перегляду: 24.09.2015). – Назва з екрана.

Досліджено соціально-демографічний розвиток України та її регіонів у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. на підставі вивчення широкого кола джерел, зокрема підсумків Всесоюзних (1959-1989 рр.) та Всеукраїнського (2001 р.) переписів населення. Здійснено комплексний аналіз соціально-демографічної, соціально-просторової та соціально-економічної структури народонаселення України. Досліджено процес демографічного старіння, вплив урбанізації та міграції на демографічну структуру населення. Вивчено соціально-класовий склад населення, професійно-галузеву зайнятість, безробіття.

Шифр зберігання книги у НБУВ: PA357376

12. Терець В. М. Депопуляція в Україні: детермінанти, особливості та наслідки : автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.07 / Терець Валентина Миколаївна ; Ін-т демографії та соц. дослідж. ім. М.В. Птухи НАН України. – Київ, 2011. – 20 с.

Розглянуто розвиток теоретико-методологічних засад комплексного дослідження депопуляції та розробку рекомендацій щодо вдосконалення політики протидії депопуляції в Україні. Визначено основні чинники розвитку депопуляційних тенденцій в європейських країнах і в Україні зокрема. Обґрунтовано методологічні та методичні підходи і розроблено структурно-логічну схему комплексного дослідження депопуляції. Досліджено вплив демографічних процесів і структур на інтенсивність депопуляції. Охарактеризовано регіональні особливості депопуляції в Україні. Здійснено оцінку внеску результатів природного та міграційного руху в динаміку чисельності населення в країні. Встановлено соціально-економічні наслідки депопуляції та старіння населення. Обґрунтовано концептуальні підходи до формування політики протидії депопуляції в Україні й адаптації соціуму до умов прогресуючого старіння.

Шифр зберігання книги у НБУВ: PA386466

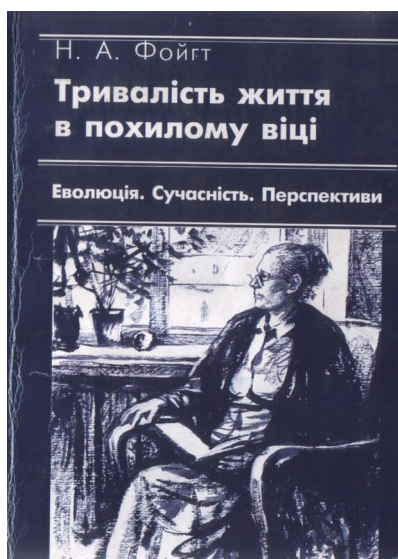
13. Фойгт Н. А. Державне управління охороною суспільного здоров'я в умовах демографічного старіння в Україні / Н. А. Фойгт. – Київ : ДКС Центр, 2011. – 319 с.

У монографії обґрунтовано концептуальні підходи до формування оптимальної моделі інституційного устрою системи охорони здоров'я в Україні в умовах демографічного старіння та запропоновано нове бачення державного регулювання інституційних перетворень у сфері фінансового, організаційно-функціонального та нормативно-правового забезпечення охороноздоровчої галузі, а також розвитку міжгалузевої інституційної взаємодії в системі охорони здоров'я з урахуванням вимог сучасної демографічної реальності.

Шифр зберігання книги у НБУВ: ВА765749

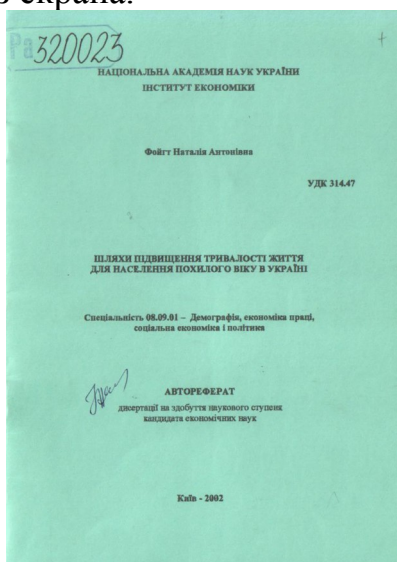
14. Фойгт Н. А. Тривалість життя в похилому віці: Еволюція, сучасність, перспективи / Н. А. Фойгт. – Київ, 2002. – 299 с.

Висвітлено біологічні аспекти старіння та чинники формування індивідуальної тривалості життя людини. Запропоновано гіпотезу визначного впливу гетерогенності населення на тривалість життя в похилому віці. Розглянуто динамічні тенденції та перспективи тривалості життя в Україні. Проаналізовано структурні особливості смертності та тривалості життя, а також чинники, які впливають на дані процеси, зокрема статеві, етнічні, соціальні. З'ясовано роль галузевої та професійної структури зайнятості населення в формуванні регіональних відмінностей тривалості життя. Охарактеризовано основні напрями демографічної політики щодо життєзбереження населення похилого віку.

Шифр зберігання книги у НБУВ: ВА661954

15. Фойгт Н. А. Шляхи підвищення тривалості життя для населення похилого віку в Україні [Електронний ресурс] : автореф. дис... канд. екон. наук : 08.09.01 / Фойгт Наталія Антонівна ; Ін-т економіки НАН України. – Київ, 2002. – 20 с. – Режим доступу : URL : http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&Z21ID=&Image_file_name=DOC/2002/02fnapvu.zip&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1 (Дата перегляду: 09.06.2015). – Назва з екрана.

Проведено детальний ситуаційний аналіз смертності та тривалості життя населення старших вікових груп у динамічному, структурному та просторовому аспектах. Встановлено, що чинниками доживання населення до похилого віку є умови і характер поточної та минулої праці, відмінності в часі настання генеративного старіння чоловіків і жінок, селективний ефект міграції молоді з сільської місцевості до міських поселень. Виявлено вплив професійно-галузевої, соціальної, освітньої та сімейної структури на регіональні особливості тривалості життя старшого контингенту населення. Запропоновано концептуальну схему суспільної системи життєзбереження населення похилого віку.

Шифр зберігання книги у НБУВ: РА320023

СТАТТІ З ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ

1. Вержиковская Н. В. Образование в третьем возрасте / Н. В. Вержиковская, В. В. Чайковская // Проблемы старения и долголетия. – 2004. – № 4. – С. 543–553.

Відзначено, що в Україні, як і в усьому світі, у XXI сторіччі триває процес старіння населення. Сьогодні кожен п'ятий житель країни старше 60 років, а до 2050 р. їх чисельність сягне 38 %. Буде зростати очікувана тривалість життя, за прогнозами вона складе 77,5 років (чоловіки – 74 роки, жінки – 81 рік). Достойно впоратись з проблемами, які неминуче виникають у зв'язку з прискореним старінням, можна тільки зусиллями всього суспільства, визначенням пріоритетів дій. У даний час суспільство зводить проблеми літніх людей, в основному, до необхідності збільшення розміру пенсій, надання відповідних пілг малозабезпеченим, задоволення потреб у медичній допомозі та лікарському забезпеченні й найменше піклується про те, щоб літня людина залишалась повноцінним членом суспільства, а не лише споживачем суспільних благ.

Шифр зберігання у НБУВ: Ж14435

2. Дангата Й. Вплив автономії пацієнта на проблему старіння населення в Європі / Й. Дангата // Мед. право. – 2013. – № 2. – С. 52–62.

Проаналізовано особливості реалізації принципу автономії пацієнта в руслі сучасних демографічних тенденцій в Європі загалом і в правовій системі Великої Британії зокрема. Виокремлено й охарактеризовано основні наслідки європейських демографічних тенденцій у контексті старіння населення та зменшення чисельності працездатних осіб. Досліджено особливості впливу принципу автономії пацієнта на розвиток і впровадження у сфері біоетики інтелектуальних інновацій, покликаних поліпшити якість надання медичних послуг. Сформульовано рекомендації щодо усунення недоліків упровадження принципу автономії пацієнта в аспекті старіння населення Європи. Охарактеризовано заходи, яких вживають держави з метою удосконалення реалізації принципу автономії населення в контексті проблеми старіння населення. Запропоновано низку дискусійних питань, обговорення яких допоможе з'ясувати роль і місце принципу автономії пацієнта в системах охорони здоров'я і соціального обслуговування.

Шифр зберігання у НБУВ: Ж100038

3. Дністрянський М. С. Демографічна криза в Україні: об'єктивні історико-географічні передумови та суб'єктивні геополітичні інтерпретації / М. С. Дністрянський // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Сер. Геогр. науки. – 2012. – № 9. – С. 76–81.

Розкрито історично-географічні передумови та чинники формування демографічної кризи в Україні. Відображено деякі сучасні демографічні особливості й тенденції. Охарактеризовано регіональні відмінності демографічного розвитку держави. Спростовано геополітичні спекуляції на демографічній проблематиці.

Шифр зберігання у НБУВ: Ж69212

4. ДуPLENKO Ю. К. Розвиток геронтологічної думки в Україні, її сучасний стан і проблеми / Ю. К. ДуPLENKO // Наука та наукознавство. – 1998. – № 4. – С. 121–126.

Розглядається історія вивчення в Україні проблеми старіння з другої половини XIX ст. до наших днів. Підкреслено зв'язок розвитку сучасної геронтології з діяльністю

Академії наук України та її президента, академіка О. Богомольця. Окреслено пріоритети геронтологічної науки України.

Шифр зберігання у НБУВ: Ж14597

5. Кащєєва В. Ю. Прогнозування показників впливу на забезпечення функціонування пенсійної системи / В. Ю. Кащєєва, О. О. Шатравка // Бізнес Інформ. – 2013. – № 7. – С. 203–208.

Прогнозування демографічної ситуації є важливим фактором, що впливає на організаційно-економічне забезпечення впровадження пенсійної реформи в Україні. Для об'єктивного аналізу обрано м. Харків з більш ніж мільйонним населенням, що відтворює демографічні процеси, які розвиваються на території всієї України та розвинутих промислових регіонах, а також з метою одержання найбільш репрезентативної статистичної вибірки. Дослідження передбачає аналіз апріорної інформації, обробку статистичних даних, вибір методу прогнозування, якісну перевірку одержаних моделей, прогнозування демографічних показників у середньостроковому періоді. Проведене дослідження підтверджує тенденції демографічного старіння населення регіону. Одержані результати можна використати під час планування видатків Пенсійного фонду та видатків місцевих бюджетів, пов'язаних з соціальним захистом населення регіону, надають змогу оцінити можливість збільшення пенсій для окремих категорій пенсіонерів без додаткового навантаження на бюджет Пенсійного фонду.

Шифр зберігання у НБУВ: Ж14572

6. Корчун В. С. Демографічні аспекти економічного розвитку сучасної цивілізації / В. С. Корчун // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Сер. Міжнар. відносини. – 2012. – № 20. – С. 17–20.

Розглянуто вплив демографічних процесів на економічний розвиток сучасної цивілізації. Підкреслено, що демографічні процеси мають прямий вплив на розвиток економіки й суспільства загалом. Показано, що для багатьох країн світу характерні процеси старіння населення. Однією з важливих проблем у азійських країнах є штучне порушення природних пропорцій між народженням хлопчиків і дівчаток, що дістало назву “гендерцид” і має серйозні наслідки для розвитку соціальних процесів. Розглянуто поширення міжнародних шлюбів їх та зв'язок із міграцією населення.

Шифр зберігання у НБУВ: Ж69212

7. Курило І. О. Старіння населення в Україні у дзеркалі соціально-демографічної політики / І. О. Курило // Демографія та соц. економіка. – 2012. – № 2. – С. 23–32.

Проаналізовано ситуацію щодо старіння населення й оцінено соціально-демографічну політику в Україні у контексті виконання Мадридського міжнародного плану дій з питань старіння та зобов'язань Регіональної стратегії його реалізації. Розкрито певні здобутки у царині подолання бідності осіб похилого віку, адаптації ринку праці та системи соціального забезпечення до умов старіння тощо, наявні проблеми та недоліки формування й реалізації політики щодо літніх осіб в Україні та її пріоритетні напрями на найближчу перспективу.

Шифр зберігання у НБУВ: Ж25188

8. Лабінська Г. М. Демографічне старіння населення Карпатських областей України / Г. М. Лабінська // Соц.-екон. проблеми сучас.

періоду України : зб. наук. праць. – Львів, 2009. – Вип. 5 : Сусп.-політ. та соц.-екон. процеси в регіонах. – С. 162–171.

Проаналізовано процес демографічного старіння населення Карпатських областей України. Висвітлені основні тенденції демографічного старіння населення.

Шифр зберігання у НБУВ: Ж69299

9. Медико-демографічний атлас України / В. П. Войтенко, М. Г. Ахаладзе, В. П. Колодченко, Н. М. Кошель // Проблемы старения и долголетия. – 2004. – № 1. – С. 63–80.

Медико-демографічний атлас України складено в межах досліджень за темою 0102U001419 “Розробка багатовимірної математичної моделі смертності, що залежить від віку, й аналіз на цій основі регіональних особливостей медико-демографічної ситуації в Україні”. У таблицях наведено статистичні матеріали, які характеризують ситуацію в Україні в цілому. Карти віддзеркалюють регіональні коливання значень окремих медико-демографічних показників; з метою їх уніфікації наведений цифровий матеріал унормовано за стандартним відхиленням (сігмою) від середньої для всіх регіонів величини. Умовні позначення (штрихування) дозволяють унаочнити регіональні відмінності.

Шифр зберігання у НБУВ: Ж14435

10. Павленко Э. М. Особенности стоматологической заболеваемости в пожилом и старческом возрасте / Э. М. Павленко // Зб. наук. пр. співробітників НМАПО ім. П.Л. Шупика. – Київ, 2014. – Вип. 23, кн. 3. – С. 648–655.

Проблема сучасної демографічної кризи, яка охопила Україну та інші країни, полягає не тільки в депопуляції, але й у кризі інституту сім'ї та як наслідок у демографічному старінні. Основним завданням організацій, які здійснюють медико-соціальну допомогу літнім – підтримати задовільну якість життя хворих. При проведенні масових стоматологічних оглядів 6472 людей старших вікових груп була встановлена висока (70-100 %) розповсюдженість карієсу та його ускладнень як серед міського, так і сільського населення. Висновки: епідеміологічні спостереження показали, що зі збільшенням віку відмічається підвищена втрата кісткової тканини, а втрата зубів є не тільки наслідком старіння, але й результатом різноманітних захворювань зубів і щелеп, головним чином, захворювань тканин пародонту, карієсу та його ускладнень.

Шифр зберігання у НБУВ: Ж70307

11. Палій О. М. Взаємозв'язок демографічного та людського розвитку / О. М. Палій // Демографія та соц. економіка. – 2013. – № 2. – С. 116–125.

Показано, що особливості демографічного розвитку в розвинутих країнах, такі як низька народжуваність і низька смертність, висока тривалість життя пов'язані з людським розвитком – розширенням свободи вибору в сфері власного відтворення. Подальше зниження смертності та зростання тривалості життя в Україні можливі за адекватної державної політики, спрямованої на створення умов для реалізації громадянами зробленого ними вибору більш здорового способу життя; широкого інформування суспільства про можливості та наслідки вільного вибору у сфері власного відтворення – як для кожної окремої людини, так і для суспільства у цілому. Наслідки демографічного вибуху в країнах, які розвиваються, неможна подолати без

розвитку людини, зокрема, розширення прав і можливостей жінок і подолання злиднів.

Шифр зберігання у НБУВ: Ж25188

12. Сагун І. Г. Поняття “активного старіння” в контексті проблеми освіти людей похилого віку в Європейській спільноті / І. Г. Сагун // Вісн. Черкас. ун-ту. Сер. Пед. науки. – 2010. – Вип. 183, ч. 3. – С. 45–49.

Розглянуто переосмислення погляду на поняття “похилий вік” у контексті світових демографічних змін.

Шифр зберігання у НБУВ: Ж69408

13. Смольницкая Е. С. Медицинские, социальные, психологические и экономические аспекты трудоспособности пожилых людей: (обзор лит.) / Е. С. Смольницкая // Проблемы старения и долголетия. – 2010. – № 1. – С. 53–65.

З урахуванням демографічної ситуації в Україні розглянуті питання вікових змін працездатності. Охарактеризовано значення постаріння населення в рамках економічних і соціальних проблем, намічені перспективи їх розв’язку. Показано, що процесу старіння протидіють фактори трудової та розумової діяльності.

Шифр зберігання у НБУВ: Ж14435

14. Телевич Н. М. Проблемы демографической безопасности Республики Беларусь / Н. М. Телевич // Вісн. Черкас. ун-ту. Сер. Екон. науки. – 2011. – Вип. 197. – С. 99–101.

Розглянуті тривалі закономірності демографічного розвитку Білорусі. Протягом двох останніх десятиріч чисельність населення РБ стало скорочується, що є загрозою для демографічної безпеки країни. Проаналізовані причини зниження народжуваності, збільшення смертності, соціально-економічні наслідки старіння населення. Розглянута комплексна система заходів з подолання негативних тенденцій демографічного розвитку.

Шифр зберігання у НБУВ: Ж69408

15. Ткаченко Л. Перспективы развития негосударственного пенсионного обеспечения в Украине / Л. Ткаченко // Економіка України. – 2007. – № 11. – С. 87–93.

Розглянуто проблеми недержавного пенсійного забезпечення в Україні, проаналізовано макроекономічні передумови та ризики щодо його подальшого розвитку. Обґрунтовано актуальність і перспективність даного виду соціального захисту за умов депопуляції, старіння населення та поширення нестандартних форм зайнятості, запропоновано заходи з удосконалення існуючої моделі недержавного пенсійного забезпечення.

Шифр зберігання у НБУВ: Ж28099

16. Топузов О. М. Вплив демографічних знань на формування життєвих компетенцій учнів / О. М. Топузов, О. А. Федій // Постметодика. – 2011. – № 6. – С. 48–50.

Розглянуто важливу складову шкільної географічної освіти – демографічну характеристику населення. Відзначено, що глибоке розуміння демографічної складової шкільної освіти є необхідним елементом знань учнів ІХ і Х класів, який впливає на їх

ставлення до виконання обов'язків у подружньому житті, сім'ї, від яких і залежать позитивні показники шлюбності, народжуваності, природного приросту в Україні. Проаналізовано динаміку чисельності населення України, його структуру, особливості якісних характеристик. Обґрунтовано загрозу для України тенденції старіння населення, що призводить до демографічного навантаження на працездатне населення. Встановлено, що за рівнем тривалості життя Україна посідає 113-тє місце серед країн із середнім показником життя – 66 років. Констатовано, що демографічні знання учнів здатні зорієнтувати молоде покоління на активну позицію щодо ведення здорового способу життя, збереження позитивного морального і духовного стану.

Шифр зберігання у НБУВ: Ж14603

17. Чжочао Юй Демографічні чинники соціально-економічного розвитку Китаю / Юй Чжочао // Екон. теорія. – 2014. – № 1. – С. 85–90.

Наведено докладний опис демографічної ситуації в сьгоднішньому Китаї. Розглянуто такі проблеми: старіння населення, збільшення гендерного дисбалансу, брак трудових ресурсів і водночас зростання рівня безробіття молоді. Згідно з прогнозами, очікується не лише загострення наявних проблем, а й поява нових, які можуть призвести до вповільнення економічного зростання країни, соціальної нестабільності та інших негативних наслідків.

Шифр зберігання у НБУВ: Ж24845

18. Шегедин М. Б. Медико-соціальні проблеми, пов'язані зі старінням населення, та їх вплив на розвиток сестринської справи / М. Б. Шегедин // Буков. мед. вісник. – 1999. – № 2. – С. 223–227.

Розглянуто стан сучасної демографічної ситуації в Україні у порівнянні з іншими країнами світу. Звернено увагу на явища старіння населення та медико-соціальні проблеми, що виникають у зв'язку з цим. Визначено нові медсестринські послуги, які можуть допомогти професійно, економічно та ефективно розв'язати дані проблеми.

Шифр зберігання у НБУВ: Ж15712

СТАТТІ ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ

1. Aisa R. Population aging, health care, and growth: a comment on the effects of capital accumulation [Electronic resource] / R. Aisa, F. Pueyo // J. Popul. Econ. – 2013. – Vol. 26, N 4. – P. 1285–1301. – Way of access : URL : <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=b3584ac0-157b-4a78-ae1f-4494f32105e7%40sessionmgr112&vid=6&hid=110> (Date of access: 17.09.2015). – Title from the screen.

Розглянуто вплив процесу старіння населення на економічний розвиток держави, зокрема, перерозподіл робочої сили та зниження темпів економічного зростання.

2. Bochenska-Wlostowska K. Die kompetenz der arbeitnehmer auf dem arbeitsmarkt in alternden gesellschaften in Polen und Deutschland / K. Bochenska-Wlostowska, A. Bochenska-Brandt // Демографія та соц. економіка. – 2014. – № 2. – С. 124–134.

Мета роботи – спроба відповісти на питання, чи вдається у старіючому суспільстві, яке все ще активно залучене до ринку праці, уповільнити процес старіння знань і адаптуватися до мінливих очікувань на ринку праці. Європа приділяє дедалі більше уваги проблемам старіння населення і пов'язаним з цим процесом змінам, не тільки на демографічному, а й на духовному рівнях. Польща та Німеччина подібні за деякими демографічними тенденціями, тому було здійснено порівняльний аналіз цих двох країн. Презентація проблеми ґрунтується на аналізі документів, літератури з різних джерел, наукових дослідженнях у галузі використання нових технологій.

Шифр зберігання у НБУВ: Ж25188

3. Carr A. Ageing, diversity and the meaning(s) of later life [Electronic resource] / A. Carr, S. Biggs, H. Kimberley // Contemp. Read. Law Soc. Justice. – 2015. – Vol. 7, N 1. – P. 7–60. – Way of access : URL : <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=7a99c6b3-d2c4-4cbb-951b-5f4984a5a5e9%40sessionmgr113&vid=11&hid=125> (Date of access: 14.09.2015). – Title from the screen.

У статті аналізується, як демографічні зміни в Австралії, зокрема, старіння населення впливають на життя суспільства.

4. Cook I. G. Comparative aging and qualitative theorizing [Electronic resource] / I. G. Cook, J. Halsall, J. L. Powell // Qual. Soc. Rev. – 2010. – N 6.1. – P. 48–59. – Way of access : URL : http://www.qualitativesociologyreview.org/ENG/Volume15/QSR_6_1_Cook-Halsall-Powell.pdf (Date of access: 24.11.2015). – Title from the screen.

Стаття присвячена аналізу економічних і соціальних причин швидкого постаріння населення більшості країн.

5. Dingding X. The nation's aging future in a nutshell [Electronic resource] / X. Dingding, D. Congrong. – Way of access : URL : http://www.chinadaily.com.cn/china/2015-01/06/content_19246004.htm (Date of access: 14.09.2015). – Title from the screen.

Розглядаються проблеми старіння нації на прикладі Китаю.

6. Jiabao L. Aging nation means challenges and opportunities [Electronic resource] / L. Jiabao. – Way of access : URL : http://www.chinadaily.com.cn/bizchina/2014-01/30/content_17265835.htm (Date of access: 14.09.2015). – Title from the screen.

Стаття висвітлює проблему старіння населення в Китаї та вплив на зменшення робочої сили і можливості для бізнесу компаній, які надають супутні послуги.

7. Melnychuk D. P. Demographic processes in the XXI century: the specific features and peculiarities of impact on the sphere of human capital / D. P. Melnychuk // Демографія та соц. економіка. – 2014. – № 1. – С. 48–58.

Проведений аналіз засвідчив, що демографічна ситуація в Україні є кризовою, ознаками чого є низька народжуваність та зависока смертність, безпрецедентне зниження тривалості життя, особливо чоловіків, масштабна нелегальна трудова міграція економічно активних громадян за кордон, і, як наслідок, невинне старіння населення. Відповідно, заслуговує на увагу проблематика рішучої протидії демографічній кризі, що передбачає нарощування соціальних інвестицій та подолання надмірного майнового розшарування населення, оновлення курсу сімейної політики, в тому числі її репродуктивно орієнтованої складової, розвиток системи пропаганди сімейних цінностей та продуктивних дітородних установок, зниження масштабів нелегальної зовнішньої трудової міграції, забезпечення соціальних гарантій у сфері праці та впровадження ефективних заходів щодо охорони навколишнього середовища.

Шифр зберігання у НБУВ: Ж25188

8. Moody H. R. Let us now embrace our aging society [Electronic resource] / H. R. Moody // Aging Today. – 2011. – Vol. 32, N 5. – P. 3, 14. – Way of access : URL : <https://www.questia.com/article/1P3-2467456101/let-us-now-embrace-our-aging-society> (Date of access: 24.11.2015). – Title from the screen.

У статті розглядається проблема постаріння населення світу, його причини та наслідки, а також зміна темпів народжуваності та смертності за останні роки.

9. Nadruga V. I. Modernization of healthcare system of Ukraine in the context of risks during transformation of demographic structures / V. I. Nadruga // Акт. проблеми економіки. – 2015. – № 2. – С. 295–302.

Проаналізовано особливості взаємозв'язку демографічного старіння населення та процесу модернізації системи охорони здоров'я. Зазначено, що одним з головних завдань розвитку системи охорони здоров'я має стати забезпечення такого режиму старіння, який уможливить пізніші терміни початку вікових захворювань для більшої частини населення України.

Шифр зберігання у НБУВ: Ж23291

10. Powell J. L. The power of global aging [Electronic resource] / J. L. Powell // Ageing Int. – 2010. – Vol. 35, N 1. – P. 1–14. – Way of access : URL : <http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=ee2c1a7a-f835-48bb-9d65-f4307fbf3f0a%40sessionmgr4001&vid=5&hid=4114> (Date of access: 18.09.2015). – Title from the screen.

Метою статті є аналіз широкого поширення частки людей похилого віку в усьому світі та визначення основних соціальних і економічних факторів, які викликають це явище.

11. Rad N. S. Conceptualization of a demographically stable model of the pension system and economic activity of “third age” people: interaction context / N. S. Rad // Проблеми економіки. – 2014. – № 3. – С. 151–158.

Мета статті – дослідження проблем вітчизняної пенсійної системи в умовах сучасних демографічних дисбалансів. Ґрунтуючись на співвідношенні економічно активного населення та населення, яке втратило працездатність (як основу її фінансової стабільності) відмічено, що механізм пенсійного страхування схильний до ризику фінансової нестабільності через тенденцію старіння населення, яка посилюється. Дослідження сфокусовано на наявності економічних та особистісних передумов для розширення рамок економічної активності людей протягом усього життя та в “третьому віці” та формування демографічно стійкої моделі пенсійного страхування.

Шифр зберігання у НБУВ: Ж100602

12. Reher D. Baby booms, busts, and population ageing in the developed world [Electronic resource] / D. Reher. – Way of access : URL : <http://www.openpop.org/?p=1159> (Date of access: 24.06.2015). – Title from the screen.

У статті наголошується, що ключовою проблемою, з якою стикається сучасне суспільство, є процес демографічного старіння. Проаналізовано основні фактори, які вплинули на процес старіння в різних країнах. Доведено важливість циклу підйомів і спадів народжуваності в другій половині ХХ століття для старіння населення.

13. Sivaramakrishnan K. Aging and dependency in an independent Indian nation: migrant families, workers and social experts (1940-60) / K. Sivaramakrishnan // J. Soc. History. – 2014. – Vol. 47, N 4. – P. 968–993.

Стаття розглядає причини старіння населення, озвучені новим поколінням соціальних експертів в Індії.

14. World Population Ageing 2013 [Electronic resource]. – New York : United Nations, 2013. – Way of access : URL : <http://www.un.org/esa/population/publications/WPA2007/ES-Russian.pdf> (Date of access: 18.09.2015). – Title from the screen.

У звіті міститься опис глобальних тенденцій старіння населення, він включає в себе нові функції з соціально-економічних і медичних аспектів старіння.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

1. Аніщенко О. Реалії і перспективи розвитку освіти людей третього віку в Україні [Електронний ресурс] / О. Аніщенко // Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи : зб. наук. праць. – Київ, 2013. – Вип. 6. – С. 29–34. – Режим доступу : URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/OD_2013_6_4.pdf (Дата перегляду: 06.07.2015). – Назва з екрана.

Публікація присвячена аналізу деяких особливостей розвитку освіти людей третього віку в контексті проблеми старіння нації. Акцентовано увагу на тому, що освіта літніх громадян є показником рівня розвитку культурного, морального, наукового, технічного потенціалу країни. Обґрунтована доцільність здійснення міждисциплінарних досліджень у галузі освіти старших дорослих.

2. Гудзеляк І. Старіння населення України [Електронний ресурс] / І. Гудзеляк, У. Стефанік // Часопис соц.-екон. географії : міжрегіон. зб. наук. праць. – Харків, 2014. – Вип. 16. – С. 89–94. – Режим доступу : URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Chseg_2014_16_15.pdf (Дата перегляду: 05.06.2015). – Назва з екрана.

У статті висвітлено тенденції демографічного старіння населення України за останні 50 років. Здійснено порівняння з деякими європейськими країнами. Показано географічні відмінності рівня демографічної старості в розрізі областей. Відображено статеві особливості постаріння та за типом поселень. Оцінку здійснено також за індексом старіння міського та сільського населення, коефіцієнтом довголіття. Проаналізовано просторові аспекти коефіцієнта підтримки батьків. Вказано на головні проблеми, які виникають у зв'язку з процесом демографічного старіння населення України.

3. Дегерменджи Ю. Д. Демографічна безпека України [Електронний ресурс] / Ю. Д. Дегерменджи. – Режим доступу : URL : <http://istfak.org.ua/tendantsii-rozvytku-suchasnoi-systemy-mizhnarodnykh-vidnosyn-ta-svitovoho-politychnoho-protsehu/188-transformatsiia-politychnykh-system-derzhav-svitu-v-konteksti-hlobalizatsii/637-demohrafichna-bezpeka-ukrayiny> (Дата перегляду: 16.09.2015). – Назва з екрана.

Розглядаються основні демографічні загрози в Україні, такі як депопуляція та старіння населення. Викладено основні завдання, спрямовані на забезпечення демографічної безпеки в Україні.

4. Демографічний прогноз до 2030 року для Львівської області [Електронний ресурс] / Ж. Палладіні, Н. Ходько, Н. Левчук [та ін.]. – Режим доступу : URL : http://www.ebed.org.ua/sites/expertise.one2action.com/files/repo/lvov_obl_web_ukr_0.pdf (Дата перегляду: 15.06.2015). – Назва з екрана.

У звіті проаналізовано поточну демографічну ситуацію у Львівській області, подано довгостроковий демографічний прогноз до 2030 року та запропоновано рекомендації щодо покращення демографічної ситуації в області. Прогноз містить рекомендації щодо вирішення проблеми старіння населення.

5. Доклад второй Всемирной ассамблеи по проблемам старения, 8-12 апр. 2002 г. [Электронный ресурс] / ООН. – Нью-Йорк, 2002. – Режим доступа : URL : <http://social.un.org/ageing-working-group/documents/mipaa-ru.pdf> (Дата просмотра: 10.07.2015). – Название с экрана.
Доповідь висвітлює положення Політичної декларації та Мадридського міжнародного плану дій з проблем старіння, прийнятих на другій Всесвітній асамблеї з проблем старіння.
6. Женчак О. В. Наслідки прогресуючого старіння населення та його вплив на економічні, демографічні і соціально-політичні фактори [Електронний ресурс] / О. В. Женчак // Вісн. Одес. нац. ун-ту імені І.І. Мечникова. Сер. Економіка. – 2012. – Вип. 2. – С. 85–92. – Режим доступу : URL : http://visnyk_econom.onu.edu.ua/2012_17/10.pdf (Дата перегляду: 12.06.2015). – Назва з екрана.
Проаналізовано проблему старіння та наслідки його впливу на економіку країни. Увагу зосереджено на основних факторах пенсійного забезпечення (економічні, демографічні, соціально-політичні) та на необхідності комплексного впровадження пенсійної реформи. За допомогою економетричного інструментарію визначено вплив моделі пенсійного забезпечення на фінансові та макроекономічні показники країн ЦСЄ та України. Зокрема, доведено вплив підвищення пенсійного віку на динаміку ВВП на одну особу.
7. Засипка Л. Г. Динаміка старіння сільського населення Одеської області: еколого-гігієнічні детермінанти [Електронний ресурс] / Л. Г. Засипка // Вісн. проблем біології і медицини. – 2010. – Вип. 1. – С. 77–81. – Режим доступу : URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vpbm_2010_1_16.pdf (Дата перегляду: 05.06.2015). – Назва з екрана.
Метою дослідження була оцінка динаміки старіння сільського населення Одеської області. Показано, що більше третини (37,5 %) дорослого населення, яке проживає в умовах інтенсивного сільськогосподарського виробництва на півдні України, має прискорені темпи старіння. Найбільш високі темпи старіння притаманні районним центрам та селищам міського типу. Між показниками біологічного віку та інтегрального рівня забруднення в зоні інтенсивного сільськогосподарського виробництва існує прямий кореляційний зв'язок.
8. Іванісов О. В. Проблема демографічного старіння населення в Україні [Електронний ресурс] / О. В. Іванісов, О. Ф. Доровської // Комун. госп-во міст. Сер. Екон. науки. – Харків, 2010. – Вип. 92. – С. 280–286. – Режим доступу : URL : http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/kgm_econ/2010_92/staty_92/280-286.pdf (Дата перегляду: 23.07.2015). – Назва з екрана.
У статті визначається сутність проблеми демографічного старіння населення в Україні та за кордоном, її наслідки в умовах сучасного розвитку суспільства.
9. Котвицкая А. А. Проблема старения населения в Украине и России [Электронный ресурс] / А. А. Котвицкая, А. А. Пастухова. – Режим доступа : URL : <http://dSPACE.nuph.edu.ua/bitstream/123456789/3142/1/>

[Котвицкая Пастухова Проблемы старения населения в Украине и России.pdf](#) (Дата просмотра: 17.09.2015). – Название с экрана.

У статті розглянута проблема демографічного старіння населення як закономірного, історично сформованого явища, що зачіпає численні аспекти життя суспільства. Відображено основні історичні етапи та проведено порівняльний аналіз процесу старіння населення в Україні та Росії. Наведено прогнози загальносвітового старіння населення, зокрема населення України та Росії.

10. Крентовська О. Глобальна соціальна політика і міжнародне співробітництво щодо питань старіння населення [Електронний ресурс] / О. Крентовська // Демократ. врядування. – 2009. – Вип. 4. – Режим доступу : URL : http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/e-journals/DeVr/2009_4/fail/Krent.pdf (Дата перегляду: 22.07.2015). – Назва з екрана.

Розглянуто історичні аспекти, основні механізми та сучасний стан міжнародної політики щодо питань старіння населення. Визначено перспективи участі України в міжнародному співробітництві, використання зарубіжного досвіду формування національної соціальної політики щодо питань старіння населення.

11. Крентовська О. Запобігання негативному впливу старіння населення України на фінансово-економічні параметри суспільства [Електронний ресурс] / О. Крентовська // Вісн. Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. – 2010. – № 4. – С. 199–207. – Режим доступу : URL : <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2010-4-27.pdf> (Дата перегляду: 10.06.2015). – Назва з екрана.

У статті розкриваються основні характеристики впливу старіння населення України на економічний розвиток, видатки державного бюджету та інші фінансово-економічні параметри суспільства. Обґрунтовуються необхідність і механізми забезпечення фінансової стабільності систем соціального захисту та державних фінансів в умовах старіння населення.

12. Крентовська О. Проблеми збереження і розвитку людського потенціалу в умовах старіння населення України [Електронний ресурс] / О. Крентовська // Вісн. Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. – 2009. – № 4. – С. 238–246. – Режим доступу : URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnadu_2009_4_31.pdf (Дата перегляду: 05.06.2015). – Назва з екрана.

Обґрунтовується необхідність оцінки та аналізу людського потенціалу старшого покоління населення України. Характеризуються зв'язок і вплив старіння населення на забезпечення стійкості людського розвитку, визначаються основні напрями державної політики щодо розвитку людського потенціалу в умовах старіння населення України.

13. Кудрин А. Старение населения и угроза бюджетного кризиса [Электронный ресурс] / А. Кудрин, Е. Гурвич // Вопросы экономики. – 2012. – № 3. – С. 52–79. – Режим доступа : URL : <http://www.eeg.ru/files/lib/030412-1.pdf> (Дата просмотра: 18.09.2015). – Название с экрана.

Стаття присвячена фундаментальним змінам у демографічній динаміці, які відбулись в останні десятиріччя: зниженню народжуваності та зростанню тривалості

життя, що тягне за собою старіння населення та пов'язані з ним проблеми як джерело ризику для державних фінансів.

14. Либанова Э. М. Проблемы государственных финансов в условиях демографического старения Украины [Електронний ресурс] / Э. М. Либанова // Наук. пр. НДФІ : наук. збірник. – Київ, 2012. – Вип. 3. – С. 4–19. – Режим доступу : URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npndfi_2012_3_2.pdf (Дата перегляду: 15.10.2015). – Назва з екрана.
Проаналізовані проблемні питання системи державних фінансів в процесі демографічного старіння. Запропоновані шляхи регулювання соціально-економічних аспектів в умовах старіння населення.

15. Лібанова Е. Прогноз демографічного розвитку України на період до 2050 року [Електронний ресурс] / Е. Лібанова // Світогляд. – 2008. – № 3. – С. 48–51. – Режим доступу : URL : <http://old.mao.kiev.ua/jscans/2008-3-libanova.pdf> (Дата перегляду: 16.09.2015). – Назва з екрана.

Показано значення демографічних прогнозів для формування довго- і середньострокової стратегії соціально-економічного розвитку країни. Описано методологію демографічного прогнозу для України, розробленого Інститутом демографії і соціальних досліджень та Державним комітетом статистики. Визначено причини демографічного старіння в Україні та прогнози щодо подальшого постаріння українського населення.

16. Ліфарєва Н. В. Старість як соціальна проблема [Електронний ресурс] / Н. В. Ліфарєва // Вісн. Луган. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Сер. Пед. науки. – Луганськ, 2012. – № 4, ч. 1. – С. 260–267. – Режим доступу : URL : http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Vlush/Ped/2012_4_1/36.pdf (Дата перегляду: 24.09.2015). – Назва з екрана.

Розглянуто проблему демографічного старіння суспільства. Наведено аналіз літератури щодо визначення віку, коли людину можна вважати людиною похилого віку. Визначено основні ресурси соціальної роботи з людьми похилого віку у культурно-дозвіллевій сфері на прикладі діяльності Університету третього віку.

17. Лондар С. Л. Вплив фактора старіння населення на збалансованість державних фінансів в Україні [Електронний ресурс] / С. Л. Лондар, В. Й. Башко // Фінанси України. – 2012. – № 5. – С. 27–39. – Режим доступу : URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fu_2012_5_4.pdf (Дата перегляду: 05.06.2015). – Назва з екрана.

Розглянуто основні фактори незбалансованості пенсійної системи в Україні. Встановлено, що в довгостроковому періоді вплив фактора зміни вікової структури населення за умови збереження наявних тенденцій може спричинити збільшення дефіциту пенсійної системи, державного бюджету й рівня державного боргу.

18. Мазура І. Проблема старіння нації добралася і до України? [Електронний ресурс] / І. Мазура. – Режим доступу : URL : <http://for-ua.com/analytics/2012/04/18/083044.html> (Дата перегляду: 16.06.2015). – Назва з екрана.

У статті обговорюються причини старіння української нації, способи поліпшення якості життя літніх громадян в Україні.

19. Макарова О. Пріоритети соціальної політики в умовах старіння населення [Електронний ресурс] / О. Макарова, П. Шевчук // Соц. страхування. – 2008. – Режим доступу : URL : http://www.dcz.gov.ua/dnp/control/uk/publish/printable_article.jsessionid=4AB82269F9E274222C3580A163631BBD?art_id=7787 (Дата перегляду: 12.06.2015). – Назва з екрана.

У статті розглянуто явище старіння населення України як об'єктивний і закономірний процес, його вплив на темпи економічного розвитку, структуру споживання, соціальну сферу та політику. Запропоновано рекомендації щодо подолання високої смертності в Україні.

20. Мельник І. Г. Суспільно-географічні аспекти старіння населення в Україні [Електронний ресурс] / І. Г. Мельник // Екон. та соц. географія : наук. збірник. – Київ, 2011. – Вип. 62. – С. 73–85. – Режим доступу : URL : http://www.geograf.com.ua/pdf/economicsocgeo/zb62/09_Melnik_73-85.pdf (Дата перегляду: 15.06.2015). – Назва з екрана.

У статті розглянуто особливості демографічного старіння в Україні в пострадянський період, виявлено просторові відмінності цього процесу та фактори, що їх обумовили, визначено шляхи запобігання негативним наслідкам старіння населення в Україні з урахуванням специфіки регіонів.

21. Михайленко Г. Геронтологічні та демографічні фактори впливу на систему соціального страхування України [Електронний ресурс] / Г. Михайленко. – Режим доступу : URL : <http://www.klubok.net/article2539.html> (Дата перегляду: 16.06.2015). – Назва з екрана.

Викладено вплив основних демографічних і геронтологічних факторів, серед яких головне місце посідає швидке старіння українського населення, на систему соціального страхування України.

22. Мостова Л. М. Перспективи створення продукції геродієтичного призначення для людей похилого віку [Електронний ресурс] / Л. М. Мостова, Т. В. Клузович. – Режим доступу : URL : <http://www.sworld.com.ua/konfer33/1268.pdf> (Дата перегляду: 06.07.2015). – Назва з екрана.

Розглянуто питання розробки раціонального харчування, яке сприяє гальмуванню процесів старіння, попередженню передчасного старіння в залежності від способу життя. На сьогодні проблема раціонального харчування для людей похилого віку надзвичайно актуальна, оскільки кожен четвертий українець – пенсіонер за віком. Запропоновані різноманітні способи вдосконалення продукції для надання їй геродієтичної спрямованості.

23. Музичко О. Соціально-демографічний розвиток на півдні України (Миколаївська, Одеська та Херсонська області) [Електронний ресурс] / О. Музичко. – Режим доступу : URL : <http://old.niss.gov.ua/book/>

[Volovych_hm/Muzichko2.htm](#) (Дата перегляду: 16.09.2015). – Назва з екрана.

У статті аналізується сучасний демографічний стан в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях України, зокрема відзначено проблему зростаючого старіння населення в цих регіонах.

24. Назарова Г. С. Демографічний стан в Україні та проблеми що з ним пов'язані [Електронний ресурс] / Г. С. Назарова, С. К. Марченко. – Режим доступу : URL : http://www.rusnauka.com/30_NIEK_2011/Economics/5_96257.doc.htm (Дата перегляду: 15.06.2015). – Назва з екрана.

У статті розкрито особливості сучасної демографічної ситуації в Україні, зокрема причини постаріння українського населення.

25. От красного к седому: третий “переходный период” стареющего населения в странах Восточной Европы и бывшего Советского Союза [Электронный ресурс] : обзор. – Режим доступа : URL : http://siteresources.worldbank.org/INTBELARUSINRUSSIAN/Resources/Overview_Russian.pdf (Дата просмотра: 18.09.2015). – Название с экрана.

У даному дослідженні розглядаються можливі наслідки третього перехідного періоду – старіння та скорочення населення. Аналізуються прогнози та перспективи політики з цілого спектру проблем, від ситуації на ринках праці до політики пенсійного забезпечення, від охорони здоров'я до заощаджень і ринків капіталу. Робиться висновок: незважаючи на те, що процеси старіння в регіоні йдуть в умовах безпрецедентно низького рівня інституційного розвитку, країни зможуть уникнути важких економічних наслідків, якщо їм вдасться прискорити перехід до ринкової економіки та реалізувати ряд довгострокових заходів, спрямованих на вирішення проблеми старіння населення.

26. Палієнко О. Історичні аспекти становлення та розвитку вітчизняної геронтології: внесок академіка В. В. Фролькіса у наукові пошуки механізмів старіння та засобів продовження тривалості життя [Електронний ресурс] / О. Палієнко // Етніч. історія народів Європи : зб. наук. праць. – Київ, 2013. – Вип. 40. – С. 159–163. – Режим доступу : URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/eine_2013_40_27.pdf (Дата перегляду: 05.06.2015). – Назва з екрана.

У статті проаналізовано наукові праці відомого українського геронтолога В.В. Фролькіса з проблеми механізмів старіння та пошуку засобів подовження життя.

27. Пастухова О. А. Особливості старіння населення України та його економічні наслідки [Електронний ресурс] / О. А. Пастухова, А. А. Котвіцька. – Режим доступу : URL : <http://socpharm.nuph.edu.ua/files/2013/04/3T7-K-P.pdf> (Дата перегляду: 12.06.2015). – Назва з екрана.

У статті визначаються особливості та наслідки проблеми старіння населення України. Характеризується демографічна ситуація в Україні, що супроводжується скороченням народжуваності, зростанням смертності й як результат – старінням населення, що порушує сприятливий демографічний баланс.

28. Підгорний А. З. Деякі методологічні аспекти оцінки життєвого потенціалу населення на регіональному рівні [Електронний ресурс] / А. З. Підгорний, К. В. Вітковська. – Режим доступу : URL : [http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1184/1/Деякі методологічні аспекти оцінки життєвого потенціалу населення на регіональному рівні.Pdf](http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1184/1/Деякі_методологічні_аспекти_оцінки_життєвого_потенціалу_населення_на_регіональному_рівні.Pdf) (Дата перегляду: 16.09.2015). – Назва з екрана.

У статті проаналізовані динаміка та структура життєвого потенціалу населення на регіональному рівні. На основі запропонованої методики проведена оцінка впливу окремих факторів на зміну життєвого потенціалу. Встановлено, що головним фактором його втрати є трансформація вікової структури населення, пов'язана зі старінням.

29. Пономарева Н. Н. Процесс демографического старения: сущность, особенности и последствия в странах мира [Электронный ресурс] / Н. Н. Пономарева // Вестн. Новосиб. гос. пед. университета. – 2013. – № 6. – С. 58–65. – Режим доступа : URL : <http://cyberleninka.ru/article/n/protsess-demograficheskogo-stareniya-suschnost-osobennosti-i-posledstviya-v-stranah-mira.pdf> (Дата просмотра: 18.09.2015). – Название с экрана.

У статті аналізується процес старіння населення. Мета статті – показати старіння населення як загальносвітову тенденцію демографічного розвитку. Відзначається, що процес старіння населення йде двома шляхами: як “згори”, так і “знизу”. Розкриваються основні чинники, які зумовили цей процес. Дається порівняльна характеристика старіння населення в економічно розвинених країнах і країнах, що розвиваються. Характеризуються демографічні та соціально-економічні наслідки цього процесу.

30. Пономаренко І. В. Дослідження впливу старіння населення на чисельність та структуру економічно активного населення в Україні та країнах Європи [Електронний ресурс] / І. В. Пономаренко // Ефект. економіка. – 2013. – № 1. – Режим доступу : URL : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1769> (Дата перегляду: 10.06.2015). – Назва з екрана.

У статті розглядаються питання, пов'язані з впливом старіння населення на чисельність та структуру економічно активного населення. Проведено порівняльний аналіз впливу демографічних процесів на ринок праці України та країн Європи.

31. Прицюк Н. Статеві-вікова структура населення українсько-польського пограниччя [Електронний ресурс] / Н. Прицюк // Вісн. Львів. ун-ту : зб. наук. праць. – Львів, 2004. – Вип. 30. – С. 350–357. – Режим доступу : URL : http://lnu.edu.ua/faculty/geography/Publik/Period/visn/30/Prytsyuk_1.pdf (Дата перегляду: 17.09.2015). – Назва з екрана.

Висвітлено головні чинники впливу на формування статево-вікової структури населення українсько-польського пограниччя. Досліджено просторову диференціацію статево-вікової структури, виявлено її територіальні відмінності в розрізі адміністративних районів, міських і сільських поселень, що дає змогу ліпше зрозуміти територіальні особливості відтворення населення українсько-польського пограниччя. Розглянуто явище постаріння населення, яке характеризує статево-вікову структуру населення регіону.

32. Про затвердження Стратегії демографічного розвитку в період до 2015 року [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України № 879 від 24.06.2006 р. – Режим доступу : URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/879-2006-п> (Дата перегляду: 16.09.2015). – Назва з екрана.

Визначено проблеми демографічного розвитку в Україні та шляхи їх вирішення, зокрема викладено шляхи подолання негативних наслідків старіння населення.

33. Прокопович С. В. Аналіз регіональних особливостей і прогнозування демографічного старіння населення України [Електронний ресурс] / С. В. Прокопович. – Режим доступу : URL : <http://mpsesm.org/index.php/mpsesm/mpsesm7/paper/viewFile/337/301> (Дата перегляду: 15.06.2015). – Назва з екрана.

Робота присвячена аналізу проблеми старіння населення, її причин і наслідків на основі дослідження динаміки основних демографічних показників, визначення регіональних особливостей демографічних процесів в Україні і побудови економетричних моделей аналізу демографічного навантаження на основі застосування методів регресійного аналізу та прогнозування.

34. Развитие в условиях старения населения мира [Электронный ресурс] : обзор мирового экон. и соц. положения, 2007 г. / ООН. – Нью-Йорк : ООН, 2008. – Режим доступа : URL : http://www.un.org/en/development/desa/policy/wess/wess_archive/2007wess_ru.pdf (Дата просмотра: 15.06.2015). – Название с экрана.

Огляд містить аналіз наслідків старіння для соціального та економічного розвитку в усьому світі. В ході другої Всесвітньої асамблеї з проблем старіння, що відбулась у 2002 р., уряди, визнаючи складність проблем, які виникають у результаті старіння населення, прийняли Мадридський міжнародний план дій з проблем старіння. Виконання взятих на себе зобов'язань розглядається в якості основи для побудови суспільства в інтересах людей різного віку. Даною публікацією Організація Об'єднаних Націй відзначає відповідне розуміння цього факту.

35. Савицька І. С. Населення України періоду “застою”: соціально-демографічний вимір [Електронний ресурс] / І. С. Савицька. – Режим доступу : URL : <http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/1573/3/3551.pdf> (Дата перегляду: 06.07.2015). – Назва з екрана.

У статті висвітлено особливості демографічних змін, що відбувались в українському суспільстві в 1964-1985 рр., проаналізовано процеси, які визначали соціально-демографічну структуру населення. Розглядається проблема постійного скорочення рівня народжуваності й тривалості життя та зростання смертності, яке поєднувалось з посиленням процесу “старіння нації”.

36. Сапожникова Т. И. Демографическое старение: прогнозы, причины, последствия [Электронный ресурс] / Т. И. Сапожникова. – Режим доступа : URL : http://rus.neicon.ru:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/1342/17_15.pdf?sequence=1 (Дата просмотра: 18.09.2015). – Название с экрана.

Стаття являє собою узагальнення різних точок зору на процес демографічного старіння. Надається аналіз причин і наслідків даного процесу, виявляються тенденції розвитку демографічного старіння.

37. Свенчіцкі М. Демографічні та фінансові передумови пенсійної реформи в Україні: прогноз – 2050 [Електронний ресурс] / М. Свенчіцкі, Л. Ткаченко, І. Чапко. – Київ : Аналіт.-дорад. центр Блакит. стрічки, 2010. – 72 с. – Режим доступу : URL : http://www.undp.org.ua/files/ua_60467Demography_Pension_UKR.pdf (Дата перегляду: 16.06.2015). – Назва з екрана.

У роботі представлені прогнози демографічної ситуації в Україні та їх вплив на показники фінансової спроможності пенсійної системи в Україні до 2050 року. Проаналізовано вплив демографічного тиску на пенсійну систему, на платників внесків та на Державний бюджет України, зроблена оцінка ефективності різних варіантів підвищення пенсійного віку для жінок та чоловіків. Дослідження містить глибокий аналіз демографічних тенденцій, у тому числі прогресуючого старіння населення, та їх фінансових наслідків для пенсійної системи і для визначення найбільш оптимального рішення підвищення пенсійного віку з позицій фінансової стабільності та забезпечення гідного розміру пенсій.

38. Світ, що старіє: демографічна статистика і привід для роздумів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL : <http://www.credo-ua.org/2010/03/16935> (Дата перегляду: 10.06.2015). – Назва з екрана.

У статті розглянуто питання демографічного старіння в різних країнах світу з посиланням на досвід Організації Об'єднаних Націй. Відображено проблеми, які викликали швидке старіння населення світу.

39. Слюсар Л. И. Влияние демографического старения на институты общества: основные проблемы [Електронний ресурс] / Л. И. Слюсар // Наук. пр. Донец. нац. техн. ун-ту. Сер. Економічна. – Донецьк, 2014. – № 3. – С. 70–76. – Режим доступу : URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npdntu_ekon_2014_3_10.pdf (Дата перегляду: 15.10.2015). – Назва з екрана.

На основі розуміння старіння населення як закономірного глобального процесу аналізується його вплив на економіку та соціальну сферу, а також основні проблеми, які викликає цей процес. Доводиться необхідність адаптації інститутів суспільства та державної соціально-економічної політики до нових демографічних реалій. Акцентується увага на специфіці старіння населення та його соціально-економічних наслідків в Україні.

40. Смирнов А. Низкая рождаемость и старение населения: причины, последствия, варианты политики [Электронный ресурс] / А. Смирнов // Прогнозис. – 2004. – № 1. – С. 185–198. – Режим доступа : URL : <http://demoscope.ru/weekly/2005/0215/analit01.php> (Дата просмотра: 17.09.2015). – Название с экрана.

Завданням дослідження, проведеного експертами корпорації RAND, став пошук взаємозв'язків між урядовою політикою і демографічними тенденціями та встановлення того, яка політика здатна запобігти або пом'якшити несприятливі наслідки низької народжуваності та старіння населення.

41. Сопко Р. Якими можуть бути наслідки існуючої демографічної тенденції старіння населення? [Електронний ресурс] / Р. Сопко. – Режим доступу : URL : <http://carpathia-journal.org/ludsky-ozvytok/yakymy-mozhut-buty-naslidky-isnuyuchoji-demohrafichnoji-tendentsiji-starinnya-naselennya> (Дата перегляду: 05.06.2015). – Назва з екрана.
Стаття присвячена узагальненому аналізу можливих наслідків демографічної тенденції старіння населення, яке триває в Європі та світі.
42. Старение в XXI веке: триумф и вызов [Электронный ресурс] : резюме / ЮНФПА, Хелпэйдж Интернешнл. – Нью-Йорк ; Лондон, 2012. – Режим доступа : URL : <http://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/ Ageing%20Report%20Executive%20Summary%20RUSSIAN%20Final%20low%20resolution.pdf> (Дата просмотра: 18.09.2015). – Название с экрана.
Доповідь Фонду Організації Об'єднаних Націй у галузі народонаселення та організації “Хелпейдж Інтернешнл” присвячена старінню населення як одній з домінуючих тенденцій XXI століття.
43. Старіння населення в Україні: риси та особливості [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL : http://demostudy.blogspot.com/2015/02/blog-post_4.html (Дата перегляду: 10.06.2015). – Назва з екрана.
У статті подано короткий огляд монографії, опублікованої Інститутом демографії та соціальних досліджень НАН України в 2014 році – “Населення України: Імперативи демографічного старіння”, в якій порушуються питання старіння, смертності, тривалості життя населення України, його соціально-економічного становища, а також соціальної політики в умовах старіння населення.
44. Статеві-вікова структура населення [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL : <http://ukr-tur.narod.ru/geonas/naselukr/stat-vik/stat-vikova.htm> (Дата перегляду: 15.06.2015). – Назва з екрана.
У статті подано інформацію про статеві-вікову структуру населення України, відображено особливості процесу демографічного старіння в Україні.
45. Ткач Ю. С. Аналіз причин “старіння” населення як основного чинника проведення пенсійної реформи в Україні [Електронний ресурс] / Ю. С. Ткач. – Режим доступу : URL : <http://www.sworld.com.ua/konfer26/474.pdf> (Дата перегляду: 15.06.2015). – Назва з екрана.
У статті наведено характеристику пенсійної реформи України та проаналізовано фактори, що спричинили необхідність її проведення, зокрема фактор соціально-морального розвитку населення як засобу покращення демографічної ситуації в країні.
46. Ткаченко Л. Г. Влияние демографических изменений на пенсионную систему Украины [Електронний ресурс] / Л. Г. Ткаченко // Демографія та соц. економіка. – 2014. – № 1. – С. 97–107. – Режим доступу : URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/dse_2014_1_10.pdf (Дата перегляду: 18.09.2015). – Назва з екрана.
Аналізується вплив демографічних змін, зокрема старіння населення, на чисельність і співвідношення вікових контингентів учасників пенсійної реформи.

Спрогнозовано довгострокову динаміку пенсійних витрат при різних ймовірних сценаріях демографічного розвитку.

47. Тополь О. Демографічне старіння в контексті формування стратегій соціальної підтримки літніх людей [Електронний ресурс] / О. Тополь // Вісн. ін-ту розвитку дитини. Сер. Філософія, педагогіка, психологія. – Київ, 2015. – Вип. 38. – С. 55–61. – Режим доступу : URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vird_2015_38_10.pdf (Дата перегляду: 02.10.2015). – Назва з екрана.

Охарактеризовані глобальні тенденції демографічного старіння населення та їх наслідки. Проаналізовані особливості демографічної кризи в Україні, що відзначається депопуляцією. Окреслені пріоритетні завдання щодо створення сприятливого середовища для літніх людей у суспільстві та формування механізмів ефективної геронтосоціальної політики та геронтосоціальної роботи. Намічені стратегії соціальної підтримки літніх людей, що мають включати: вплив на громадську свідомість з метою формування позитивного образу старості; виховання почуття взаємної поваги та відповідальності між поколіннями; вдосконалення системи економічного забезпечення літніх людей, медичної допомоги та соціального обслуговування; створення умов для розвитку, творчості, реалізації трудового потенціалу людей похилого віку; розробку програм довгострокового супроводу старих людей.

48. Україна 2020: демографічний та міграційний виміри безпеки [Електронний ресурс] / Укр. ін-т публ. політики. – Київ, 2012. – Режим доступу : URL : http://uipp.org.ua/uploads/news_message/at_file_uk/0070/43.pdf (Дата перегляду: 16.06.2015). – Назва з екрана.

В аналітичній записці обговорюються актуальні для України світові та національні тенденції в сфері демографії та міграції. Документ аналізує причини демографічної ситуації, в якій опинилась Україна, зокрема причини явища зростаючого демографічного старіння, наявні виклики, загрози та можливості, а також шукає відповіді на проблемні питання сьогодення та прогнозує можливий стан справ у згаданих сферах.

49. Фойгт Н. А. Концептуальні засади реформування системи первинної медичної допомоги в умовах демографічного старіння [Електронний ресурс] / Н. А. Фойгт // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – № 17. – С. 92–96. – Режим доступу : URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ipd_2011_17_24.pdf (Дата перегляду: 02.10.2015). – Назва з екрана.

Стаття присвячена визначенню пов'язаного зі старінням населення навантаження множинною хронічною патологією як основної проблеми функціонування первинної медико-санітарної допомоги на засадах загальної практики/сімейної медицини в Україні. Здійснений аналіз існуючої нормативної бази реформування первинної ланки охорони здоров'я та виділені її проблемні аспекти в контексті адаптації первинної медико-санітарної допомоги, що реформується, до умов демографічного старіння. Обґрунтовані концептуальні засади реорганізації первинної медичної допомоги з урахуванням збільшення обсягу пов'язаної з демографічним старінням хронічної поліморбідності.

50. Фойгт Н. А. Міжпоколінна солідарність як об'єкт державного управління у контексті адаптації сучасного суспільства до умов демографічного старіння [Електронний ресурс] / Н. А. Фойгт // Економіка та держава. – 2011. – № 7. – С. 113–114. – Режим доступу :

URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecde_2011_7_35.pdf (Дата перегляду: 15.10.2015). – Назва з екрана.

У статті здійснюється аналіз міжпоколінної взаємодії в залежності від суспільної формації. Визначається місце соціального контракту в узгодженні інтересів та відповідальності різних вікових груп у задоволенні їх соціальних потреб. Формулюється роль держави у створенні передумов для розвитку соціально симетричного суспільства для усіх вікових груп.

51. Фойгт Н. А. Оцінка інституційних моделей первинної медико-санітарної допомоги у контексті демографічного старіння [Електронний ресурс] / Н. А. Фойгт // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – № 18. – С. 99–103. – Режим доступу : URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ipd_2011_18_24.pdf (Дата перегляду: 02.10.2015). – Назва з екрана.

У статті здійснений порівняльний аналіз фінансового, організаційного та кадрового забезпечення первинної медико-санітарної допомоги за різних інституційних моделей охорони здоров'я в умовах демографічного старіння. Виділена і обґрунтована модель державного управління охороною здоров'я в умовах відсутності страхової медицини як складова загальноєвропейського інституційного устрою охорони здоров'я. Визначені принципи відмінності забезпечення первинної медико-санітарної допомоги у межах цієї моделі від існуючих в Європі, стан та перспективи функціонування первинної ланки охорони здоров'я в умовах старіння населення.

52. Фойгт Н. А. Старіння населення в Україні та Європі: конвергенція чи дивергенція? [Електронний ресурс] / Н. А. Фойгт, Ю. О. Канатнікова // Проблемы старения и долголетия. – 2014. – № 2. – С. 199–210. – Режим доступу : URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/PSD_2014_23_2_12.pdf (Дата перегляду: 05.06.2015). – Назва з екрана.

Проаналізовано перебіг демографічного старіння в Україні та інших регіонах світу. Відзначено основні спільні риси та відмінності цього процесу в Україні та країнах Євросоюзу.

53. Хелениак Т. Демографическая ситуация, старение населения и мобильность в регионе ЕЦА: критический обзор тенденций и проблем [Электронный ресурс] / Т. Хелениак, С. Канагараджа. – Режим доступу : URL : <http://siteresources.worldbank.org/INTECA/Resources/DemographicDilemmaECARegionExecSummaryRUS.pdf> (Дата просмотра: 17.09.2015). – Название с экрана.

У звіті представлено огляд нещодавніх тенденцій у частині динаміки чисельності населення та процесів його старіння в регіоні Європи та Центральної Азії. Звіт дає оцінку поточних і перспективних демографічних тенденцій з урахуванням останніх даних.

54. Чайковская В. В. Проблема ускоренного старения в цифрах и фактах [Электронный ресурс] / В. В. Чайковская. – Режим доступу : URL : <http://www.likar.info/krasota-i-fitness/article-43447-problema-uskorenogo-stareniya-v-tsifrah-i-faktah/> (Дата просмотра: 15.06.2015). – Название с экрана.

У статті порушується питання прискореного старіння населення в Україні як однієї з найбільших демографічних проблем держави.

55. Чвертко Л. А. Старіння населення як чинник соціально-економічних реформ в Україні [Електронний ресурс] / Л. А. Чвертко. – Режим доступу : URL : <http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/2855/1/starinnia%20naseleennia.pdf> (Дата перегляду: 15.06.2015). – Назва з екрана.

Досліджено проблеми старіння населення, висвітлено позитивний та негативний вплив цього процесу на економіку та обґрунтована необхідність демографічної спрямованості соціально-економічних реформ в Україні.

56. Чепелевська Л. А. Зміни в чисельності та статеві-віковому складі населення України [Електронний ресурс] / Л. А. Чепелевська, О. П. Рудницький // Україна. Здоров'я нації. – 2014. – № 3. – С. 33–40. – Режим доступу : URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Uzn_2014_3_6.pdf (Дата перегляду: 10.06.2015). – Назва з екрана.

Наведено аналіз змін чисельності населення України та його статево-вікової структури в залежності від регіону. Використано офіційні дані Державної служби статистики про чисельність населення в Україні та його статево-віковий склад.

57. Шаповал А. Демографічний стан і проблеми відтворення населення України [Електронний ресурс] / А. Шаповал // Віче. – 2009. – № 20. – Режим доступу : URL : <http://www.viche.info/journal/1691/> (Дата перегляду: 12.06.2015). – Назва з екрана.

У статті наведено дослідження, які доводять, що кількісні й якісні показники відтворення населення визначаються чинниками зовнішнього середовища, насамперед умовами життя. Показано, що для України характерний дуже великий діапазон коливання цих умов і, відповідно, істотні територіальні відмінності в рівнях та динаміці показників відтворення населення.